

Žaliojo miesto susitarimas

Švarūs ir sveiki miestai Europai

Mes, merai ir vietos valdžios institucijų vadovai, pasirašydami Žaliojo miesto susitarimą, susiburiame bendrai miestų ateities vizijai, kai iki 2030 m. miestiečiai kvėpuos grynu oru, mėgausis švariu vandeniu, turės prieigą prie parkų ir žaliųjų zonų bei patirs mažiau aplinkos triukšmo. Taip pat tikimės, kad žiedinė ekonomika taps realybe ir atliekos bus paverstos į išteklius, o perdirbimas taps įprasta.

Norime, kad mūsų žmonės matytų savo miestą kaip patrauklią vietą gyventi, dirbti ir investuoti. Vietą, kuri palanki jų sveikatai ir gerovei. Kad įgyvendintume šią viziją, pasitelksime visas turimas galias, ir pasirašydami šį susitarimą įsipareigojame spręsti skubiausius miestų aplinkosaugos iššūkius ir skatinsime teisingą perėjimą prie ekologijos, kad mūsų miestai taptų tvaresni ir stipresni. Mūsų miestų pavyzdys įkvėps kitus miestus visame pasaulyje.

Mes, merai ir vadovai, sutinkame, kad:

Mūsų miestai yra darnaus vystymosi pagrindas. Šiandien miestuose gyvena daugiau nei 70 % Europos Sąjungos gyventojų. Miestai visais laikais buvo žmonijos raidos centrais, tarnaudami miestiečiams, kurie nusipelno klestėti švarioje, sveikoje aplinkoje.

Nors mūsų bendros pastangos padėjo pagerinti aplinkosaugą ir sugriežtinti jos standartus Europos Sąjungoje, dar yra daug problemų. Oro tarša išlieka pagrindine su aplinka susijusi priešlaikinių mirčių ir ligų priežastis. Nepasiekta tinkama vandens kokybė, o Europos vandens telkinių būkle vis dar patiria neigiamą poveikį. Biologinė įvairovė ir ekosistemos toliau prastėja. Aplinkos triukšmas kelia vis didesnę susirūpinimą, neefektyvi atliekų tvarkymo praktika reiškia, kad prarandama daug vertingų išteklių ir užkertamas kelias pereiti prie labiau žiedinės ekonomikos.

Švari ir sveika aplinka gerina mūsų gyvenimo kokybę ir atlieka svarbų vaidmenį užtikrinant mūsų fizinę ir psichinę gerovę. COVID-19 pandemija dar labiau įrodė, kaip svarbu tausoti aplinką, kad taptume atsparesni. Prasta oro kokybė kenkia mūsų sveikatai ir daro mus labiau pažeidžiamus sveikatos grėsmėms, tuo tarpu parkai, miškai ir kitos žaliosios zonos padeda mūsų bendrajai gerovei. Gamtos išsaugojimas ir atkūrimas yra veiksminga priemonė kovojant su klimato kaita.

2019 m. priėmus Europos žaliajį kursą, ES juda link didesnio tvarumo. Mūsų miestai atliks svarbų vaidmenį įgyvendinant Žaliojo kursą, jo tikslus paversdami vietos realybe. Dėl šių papildomų pastangų mes taip pat priartėsime prie Darnaus vystymosi tikslų (DVT)¹.

---

¹ Konkrečiai, 3 DVT: užtikrinti sveiką gyvenimą ir skatinti visų žmonių gerovę, neatsižvelgiant į jų amžiaus grupę; 6 DVT: užtikrinti vandens ir sanitarijos priemonių prieinamumą ir tvarų valdymą visiems; 11 DVT: padaryti, kad miestai ir gyvenvietės būtų visiems naudingi, saugūs, atsparūs ir tvarūs; 12 DVT: užtikrinti tvarius vartojimo ir gamybos būdus; ir 15 DVT: saugoti, atkurti ir skatinti tausų žemės ekosistemų naudojimą, tvariai valdyti miškus, kovoti su dykumėjimu bei sustabdyti ir pakeisti dirvožemio nykimą ir sustabdyti biologinės įvairovės praradimą.

Taigi mes, merai ir vadovai, įsipareigojame saugoti visuomenės sveikatą ir gerovę imdamiesi ambicingų veiksmų vietos lygiu, glaudžiai bendradarbiaujant su miestiečiais, pilietine visuomene, subnacionalinėmis valdžios įstaigomis (įskaitant kitas vietos valdžios institucijas), nacionalinėmis valdžios įstaigomis, ES institucijomis, privačiuoju sektoriumi ir akademinėmis institucijomis, kad iki 2030 metų būtų pasiekti toliau nurodyti tikslai.

Pastebimas miestų **oro kokybės** pagerėjimas artėjant prie Pasaulio sveikatos organizacijos oro kokybės gairių atitikimo ir kuo greičiau nustoti viršyti Europos Sąjungos oro kokybės standartų nustatytas ribas.

Didelė pažanga gerinant **vandens telkinių kokybę** ir **vandens vartojimo efektyvumą**.

Svari pažanga saugant ir skatinant miesto **biologinę įvairovę**, plečiant miesto žaliasias zonas, gerinant jų kokybę ir stabdant miesto ekosistemų praradimą bei jas atkuriant.

Judėjimas link **žiedinės ekonomikos** pastebimai pagerinant buitinių atliekų tvarkymą, smarkiai sumažinant atliekų susidarymą ir šalinimą į sąvartynus bei smarkiai padidinant pakartotinį naudojimą, remontą ir perdirbimą.

Pastebimas **triukšmo** taršos sumažėjimas artėjant prie Pasaulio sveikatos organizacijos rekomenduojamų lygių.

Imsimės visų penkių sričių, pirmenybę teikdami tom, kurios teikia didžiausią iššūkį mūsų miestui.

Kiekvienoje iš šių penkių sričių mes, merai ir vadovai, įsipareigojame:

- Nustatyti pradinis dydžius ir ambicingus tikslus dvejiems metams, viršijant ES teisės aktų minimalius reikalavimus².
- Suplanuoti ir įgyvendinti politikos kryptis ir programas integruotai, kad būtų pasiekti nustatyti tikslai iki 2030 metų.
- Reguliariai teikti ataskaitas apie įgyvendinimą ir pažangą.

Kad to pasiektume, mes pasirenkę imtis tvirto politinio vadovavimo mobilizuojant atitinkamus savivaldybių skyrius, įtraukiant piliečius ir vietos suinteresuotuosius subjektus, kuriant reikalingus gebėjimus ir įgūdžius, nustatant mūsų išteklių panaudojimo prioritetus, skatinant tvarius produktus ir paslaugas per mūsų viešųjų pirkimų praktiką ir užtikrinant reikalingų reglamentų taikymą.

---

² Tikslai, viršijantys minimalius ES teisės aktų reikalavimus, apima visas sritis, išskyrus vandens kokybę, kur mūsų tikslas bus pasiekti ES vandens srities teisės aktų reikalavimus, įskaitant Vandens pagrindų direktyvą, Geriamojo vandens direktyvą, Maudyklų vandens direktyvą ir Miesto nuotekų valymo direktyvą.

Kad padėtų vykdyti mūsų įsipareigojimą, mes, merai ir vadovai, raginame mūsų subnacionalines ir nacionalines vyriausybes bei ES institucijas:

- Imtis veiksmų dėl taršos šaltinių ir kitų aplinkos būklės blogėjimo priežasčių, kurios yra už mūsų ribų arba kurių negalime kontroliuoti.
- Mobilizuoti ir skirti pakankamus techninius ir finansinius išteklius bei sukurti atitinkamą politinę struktūrą, kuri padėtų įgyvendinti mūsų įsipareigojimus.
- Bendradarbiauti su miestais, kad miestų aplinkosaugos iššūkiai būtų įtraukti formuojant atitinkamų sričių politiką visais lygmenimis.
- Skatinti vietos inovacijas, kad būtų greičiau sukurtos ir pritaikytos technologijos ir sprendimai, kurie padėtų mūsų miestams tapti žalesniems ir sveikesniems.

Mūsų įsipareigojimas kiekvienoje iš penkių sričių išdėstytas atskiruose skyriuose, kurie yra šio dokumento dalis.

Mero arba atitinkamo atstovo vardas ir pavardė:

.....

Pozicija: .....

Data: .....

Parašas: .....

Įgaliojimo (miesto tarybos arba atitinkamos sprendimų priėmimo įstaigos pavadinimas):

..... (data): .....

Europos Komisijos
iniciatyva

Mūsų įsipareigojimas pasiekti švarų orą

Oro tarša yra pagrindinis sveikatai keliamas aplinkos pavojus Europoje ir ši problema labiausiai paplitusi miestuose.

Nors pastaraisiais dešimtmečiais oro kokybė pagerėjo ir tai tiesiogiai lėmė griežtesnė oro kokybės politika įvairiais valdymo lygmenimis, oro teršalų koncentracija daugumoje miestų ir regionų vis dar viršija tiek ES standartus, tiek Pasaulio sveikatos organizacijos rekomenduojamus lygius. Dėl aukšto oro taršos lygio, labiausiai smulkių kietųjų dalelių (2,5 PM), azoto dioksido (NO₂) ir ozono (O₃) poveikio ES kasmet įvyksta apie 400 000 priešlaikinių mirčių. Oro tarša taip pat sąlygoja rūgštėjimą ir eutrofikaciją ir tai turi neigiamą poveikį Europos gamtai ir biologinei įvairovei.

Europos Sąjunga parengė politiką ir teisės aktus, skirtus oro kokybės gerinimui. Pavyzdžiui, Aplinkos oro kokybės direktyvoje nustatyti oro kokybės standartai ir stebėsenos reikalavimai visoje ES.

Oro kokybės gerėjimas priklauso nuo efektyvių veiksmų, skirtų problemų, susijusių su pagrindiniais oro taršos šaltiniais – transportu, energetika (įskaitant namų šildymą) bei žemės ūkio ir pramonės sektoriais, sprendimui. Sinergijai su klimato, energetikos ir transporto politika reikalingi nuoseklūs veiksmai nacionaliniu, regioniniu ir vietos lygiais.

Miestai atlieka svarbų vaidmenį gerinant oro kokybę ir nukreipiant veiksmus į mieste vyraujančius šaltinius. Daugiau įsipareigodami ir imdamiesi tolesnių veiksmų, mūsų miestai gali pastebimai prisidėti prie ES platesnio nulinės taršos siekio ir pastebimai pagerindami ES miestų oro kokybę iki 2030 m. bei kaip galima greičiau pasiekdami ES oro kokybės standartus.

Siekiame, kad ateityje miesto gyventojai kvėpuotų švariu oru, ir skelbiame savo įsipareigojimą.

Pasirašydami Žaliojo miesto susitarimą, įsipareigojome pastebimai pagerinti oro kokybę miestuose ir priartėti prie Pasaulio sveikatos organizacijos oro kokybės gairių atitikimo iki 2030 m. Taip pat įsipareigojome kuo greičiau nustoti viršyti Europos Sąjungos oro kokybės standartų nustatytas ribas.

Mes:

- Imsimės veiksmų, įgyvendinsime politiką ir užtikrinsime reglamentų taikymą, kad pasiektume didelio oro teršalų sumažėjimo iš šaltinių, kuriuos galime kontroliuoti.
- Integruoti oro kokybės poveikį ir bendrą naudą rengiant kitą su tuo susijusią politiką ir planus, konkrečiai Atsinaujančiosios energijos ir klimato veiksmų planus (SECAP) pagal Merų paktą dėl klimato ir energetikos – ypač transporto arba energetikos padarinių švelninimo veiksmų srityje, Darnaus judumo mieste planus (SUMP), atsinaujančiosios energijos diegimą ir teritorinio planavimo procesus.

Numatome šiuos veiksmus ir priemones:

- Kurti žemų arba nulinių emisijų zonas, įgyvendinti transporto priemonių apribojimus arba finansines paskatas (pvz., kelių arba stovėjimo aikštelių apmokestinimą) ir remti dviračių transportą bei elektrinių transporto priemonių naudojimą
- Padaryti viešąjį transportą patrauklesnį, labiau prieinamą ir švaresnį.
- Kovoti su oro tarša pirmenybę skiriant energijos suvartojimui, skatinti energiją tausojančius pastatus su švariomis šildymo ir aušinimo sistemomis bei atsinaujančiosios energijos įrenginius.
- Reguliariai stebėti oro kokybę visame mieste ir teikti viešai prieinamus duomenis laiku ir pasiekiamu būdu.
- Dirbti su atitinkamomis institucijomis siekiant užtikrinti kokybiškus išmetamųjų teršalų aprašus, modelius ir analizę.
- Bendradarbiauti su atitinkamomis institucijoms siekiant geriau ištirti oro taršos poveikį vietos sveikatai, oro kokybės gerinimo vietinę naudą ir vietines ekonomines pasekmes.
- Didinti informuotumą apie oro taršą siekiant padėti miesto gyventojams labiau išvengti jos poveikio.

Mūsų įsipareigojimas gerinti vandens kokybę ir jo vartojimo efektyvumą

Visoje ES upių, ežerų ir pakrančių vandenų padėtis išlieka įtempta, o dauguma vandens telkinių vis dar nėra geros ekologinės ir cheminės būklės. Bus svarbu išsaugoti gruntinio vandens, iš kurio maždaug 50 % sudaro mūsų geriamasis vanduo, kokybę ir prieinamumą. Prieiga prie švaraus, prieinamo vandens, skirto gerti ir sanitarijos tikslams, yra būtina sąlyga žmonių sveikatai ir gerovei.

ES turi ir taiko išsamius vandens teisės aktus³, skirtus kontroliuoti pagrindinius taršos šaltinius ir užtikrinti integruotą vandens išteklių valdymą, tačiau šių aktų įgyvendinimą ir vykdymą reikia stiprinti. Reikalingi tolesni veiksmai, skirti stiprinti įgyvendinimą bei apsaugoti ir gerinti Europos vandens išteklių kokybę.

Užtikrinti švarų ir saugų vandenį didėjančiai miestų populiacijai išlieka nuolatinis iššūkis. Nors padaryta pastebima pažanga surenkant ir valant miesto nuotekas, nauji sunkumai, tokie kaip klimato kaita, vandens trūkumas ir infrastruktūros atnaujinimas, skirtas kovai su kitais teršalais, reikalauja tolesnių ir tvirų sprendimų.

Europos žaliojo kurso „nulinės taršos“ siekiu pripažįstamas poreikis imtis daugiau veiksmų kovojant su miesto vandens tarša (įskaitant miesto nutekamųjų vandenų) ir pabrėžiama, kad svarbu riboti kenksmingus teršalus – mikroplastiką ir chemikalus, įskaitant farmacijos produktus. Pakartotinis išvalytų nuotekų naudojimas buvo pabrėžtas ES politikoje dėl išteklių efektyvumo, o neseniai ir darbo programoje dėl žiedinės ekonomikos įgyvendinimo. Miestų zonos gali pastebimai prisidėti įgyvendinant ES nulinės taršos siekį, taip pat palengvinant pakartotinį vandens naudojimą ir efektyvumą.

Siekiame, kad ateityje miestiečiai turėtų švarų vandenį, ir skelbiame savo įsipareigojimą.

Pasirašydami Žaliojo miesto susitarimą, įsipareigojame iki 2030 metų pagerinti mūsų vietos vandens tekinių ekologinę ir cheminę būklę, prisidėti saugant vandens išteklius, iš kurių gaunamas geriamasis vanduo, ir didinti vandens vartojimo efektyvumą mūsų miestuose.

Mes:

- Imsimės veiksmų, įgyvendinsime politiką ir užtikrinsime reglamentų taikymą, kad pagerintume vandens kokybę ir vandens vartojimo efektyvumą mūsų miestuose.
- Integruosime su vandeniu susijusius veiksmus į kitas atitinkamas politikos sritis ir planus.

---

³ Vandens pagrindų direktyva (2000/60/EB), Geriamojo vandens direktyva (98/83/EB), Maudyklų vandens direktyva (2006/7/EB), Miesto nuotekų valymo direktyva (91/271/EEB), Potvynių direktyva (2007/60/EB) ir kitos.

Numatome šiuos veiksmus ir priemones:

- Nustatyti vandenį kaip lemiantį veiksnių tvaraus miestų aplinkos planavimo srityje, pvz., skatinant ekologišką infrastruktūrą miestų vandens nutekamųjų vandenų tvarkyme.
- Sulaikyti lietaus vandenį bei tvarkyti ir kontroliuoti lietaus vandens išsiliejimą, įskaitant natūralias sulaikymo priemones.
- Kovoti su vis aktualesnį susirūpinimą keliančiais teršalais (mikroteršalais, farmacijos produktais ir mikroplastiku) pasitelkiant tikslines priemones ir novatoriškus metodus, įskaitant modernias valymo technologijas ir gamta pagrįstus sprendimus, kur tai įmanoma.
- Remti žiedinę ekonomiką: mažinti taršą jos susidarymo šaltinyje, pasitelkti neutralios energijos nuotekų tinklų ir nuotekų valymo įrenginių techninį demonstravimą, mažinti nutekėjimą šalia į tinklus ir iš naujo panaudoti išvalytas nuotekas.
- Atkurti vandens ekosistemų funkcionavimą, kad būtų pasiekta gera vandens telkinių ekologinė būklė.
- Gerinti stebėseną siekiant sukurti geresnes vandens telkinių kokybės ir valymo proceso sąsajas.
- Prisidėti prie efektyvesnio vandens tvarkymo politikos regione koordinavimo, kuris yra svarbus miesto vandens tiekimui ir neigiamo poveikio vandeniui mažinimui.
- Didinti informuotumą ir pasinaudoti piliečių mokslu siekiant užtikrinti, kad piliečiai suprastų vandens svarbą žmonių sveikatai ir gerovei bei jo vaidmenį žiedinėje ekonomikoje ir būtų informuoti apie sąnaudas ir pastangas, reikalingas jo saugumui užtikrinti.

Mūsų įsipareigojimas saugoti ir didinti miestų biologinę įvairovę

Nepaisant pastaraisiais dešimtmečiais pasiektos pažangos, buveinių ir rūšių apsauga buvo netinkama, atkūrimas buvo mažo masto, o teisės aktų įgyvendinimas buvo nepakankamas. Todėl Europos biologinė įvairovė ir ekosistemos toliau prastėja. Invazinės svetimos rūšys yra auganti grėsmė vietos biologinei įvairovei. Be to, ES miestų plėtra auga, neigiamai veikdama pagrindines dirvožemio ir kraštovaizdžio atliekamas aplinkos funkcijas ir mažindama žaliųjų zonų prieinamumą.

Didėjant miestų populiacijai, biologinės įvairovės atkūrimas, išsaugojimas ir didinimas tampa vis svarbesniais mūsų gerovei. Miestuose gamta suteikia galimybes tvariam miestų žemės ūkiui, rekreacijai, fiziniam aktyvumui ir socialinei sąveikai. Gamta pagrįsti sprendimai yra efektyvus būdas spręsti miestų iššūkius, nuo triukšmo ir oro taršos mažinimo iki vandens švarinimo, nuosavybės apsaugos ir vėsinimo, anglies dioksido absorbcijos ir potvynių pavojaus mažinimo. Miestų ir miesto apylinkių zonų galimybė prisidėti prie klimato kaitos mažinimo, įskaitant medžių sodinimą ir ekosistemų atkūrimą, nusipelno didesnio pripažinimo.

ES turi daugybę jau taikomų su gamta susijusių politikos priemonių. Paukščių ir natūralių buveinių direktyvos yra pagrindinės ES teisėkūros priemonės, reguliuojančios gamtos biologinės įvairovės apsaugą ir esančios pagrindu „Natura 2000“ – didžiausiam pasaulio saugomų zonų tinklui. 2020 m. gegužę buvo imtasi tolesnių veiksmų priėmus naująją ES biologinės įvairovės strategiją 2030 metams. Strategijoje siūlomi ambicingi veiksmai, skirti grąžinti biologinę įvairovę į atkūrimo kelią, o ES miestai, kuriuose daugiau nei 20 000 gyventojų, raginami parengti miestų žaliuosius planus, skirtus kurti biologinę įvairovę ir prieinamas miesto žaliąsias zonas bei apriboti žalingą praktiką.

Siekiame, kad ateityje miesto gyventojai turėtų žaliąsias miesto zonas, ir skelbiame savo įsipareigojimą.

Pasirašydami Žaliojo miesto susitarimą, mes įsipareigojome saugoti ir didinti miesto biologinę įvairovę, plėsti miesto žaliąsias zonas, gerinti jų kokybę, stabdyti miesto ekosistemų praradimą ir jas atkurti iki 2030 m.

Mes:

- Imsimės veiksmų, įgyvendinsime politiką ir užtikrinsime reglamentų taikymą, kad apsaugotume, atkurtume ir stiprintume gamtą mūsų miestuose.
- Bendradarbiausime su atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais, kad integruotume biologinę įvairovę ir gamtą pagrįstus sprendimus į kitus sektorius.

Numatome šiuos veiksmus ir priemones:

- Didinti žaliosios infrastruktūros mastą ir (arba) kokybę mūsų miestuose, kad suteiktume miesto gyventojams naudos ir biologinės įvairovės bei suvienytume miestų ir miesto apylinkes.
- Plėsti gamta pagrįstų sprendimų naudojimą, siekiant padidinti atsparumą klimato kaitai ir kovoti su miestų problemomis, tokiais kaip karščio protrūkiais, potvyniais, oro ir vandens tarša bei triukšmu.
- Užtikrinti, kad nauji miestų infrastruktūros projektai turėtų grynąjį teigiamą poveikį biologinei įvairovei.
- Užkirsti kelią tolesniam dirvožemio sandarinimui, kiek tai įmanoma, ir nustatyti griežtas taisykles dėl neigiamo poveikio aplinkai kompensavimo, kai dirvožemio sandarinimas neišvengiamas.
- Nustatyti ir atkurti užterštas dirvožemio vietas.
- Sustabdyti pesticidų naudojimą ir riboti tvarkymo praktiką, kenkiančią biologinei įvairovei miestų žaliosiose zonose.
- Užkirsti kelią invazinių svetimų rūšių įvedimui ir plitimui miestuose.
- Palaikyti rūšių įvairovę pasižyminčių laukinių apdulkintojų bendruomenes miestų zonose.
- Didinti informuotumą apie gamtos naudą ir skatinti miesto gyventojus imtis veiksmų.
- Nustatyti zonas mūsų miestuose ir jų apylinkėse, turinčias ekosistemos atkūrimo ir (arba) medžių sodinimo galimybes, siekiant prisidėti prie ES klimato kaitos padarinių mažinimo ir biologinės įvairovės atkūrimo tikslų.
- Prisidėti prie efektyvios „Natura 2000“ miesto vietovių ir kitų saugomų zonų apsaugos ir tvarkymo, siekiant naudos gamtai ir miestiečiams.

Mūsų įsipareigojimas skatinti žiedinę ekonomiką, mažinti atliekas ir skatinti perdirbimą

Atliekų tvarkymas išlieka dideliu iššūkiu visoje ES. Dėl miestų plėtros išaugo gamybos ir vartojimo tendencijos ir padidėjo buitinių kietųjų atliekų susidarymas. 2018 metais iš 251 mln. tonų susidariusių buitinių atliekų tik 47 % buvo perdirbtos arba kompostuotos⁴. Didžiulis kiekis buitinių atliekų vis dar atsiduria sąvartynuose arba yra sudeginamos. Nepanaudojant produktų iš naujo ir neperdirbant medžiagų didėja išteklių gavyba ir apdorojimas.

ES sukūrė teisinę sistemą (ir finansavimą), skirtą remti valstybių narių ir miestų pastangas gerinti atliekų tvarkymą. Imantis tolesnių veiksmų stiprinti atliekų tvarkymą, 2018 metais ES įstatymai buvo peržiūrėti didinant užsibrėžtų tikslų lygį, labiausiai atliekų prevencijos ir perdirbimo srityje. Tuo pat metu buvo priimta išsami žiedinės ekonomikos vizija – naujas žiedinės ekonomikos veiksmų planas – siekiant per ateinantį dešimtmetį sumažinti vartojimo poveikį ir padvigubinti žiedinio medžiagų naudojimo rodiklį, skatinti ekonomikos augimą ir kurti naujas užimtumo galimybes. Jame taip pat nustatytas pagrindinis tikslas iki 2030 m. perpus sumažinti likutinių (neperdirbtų) buitinių atliekų kiekį įgyvendinant iniciatyvas dėl produktų gyvavimo ciklo, nuo kūrimo ir pagaminimo iki naudojimo, remonto, pakartotinio naudojimo, perdirbimo ir išteklių grąžinimo į ekonomiką.

Miestai atlieka svarbų vaidmenį įgyvendinant atliekų teisės aktus ir diegiant bei skatinant naujoviškus sprendimus, kurie paverstų žiedinę ekonomiką realybe. Vietos veiksmai taip pat labai prisidės įgyvendinant Žiedinės ekonomikos miestų ir regionų iniciatyvą (CCRI), kuria skatinami žiedinės ekonomikos sprendimai vietos ir regionų lygmeniu.

Siekiame, kad ateityje sumažėtų atliekų arba jos būtų paverstos į naujus išteklius, ir skelbiame savo įsipareigojimą.

Pasirašydami Žaliojo miesto susitarimą, mes įsipareigojome žengti link žiedinės ekonomikos ir užtikrinti buitinių atliekų tvarkymo gerinimą, atliekų sumažinimą ir šalinimą į sąvartynus bei smarkiai padidinti pakartotinį naudojimą, remontą ir perdirbimą iki 2030 m.

Mes:

- Įgyvendinsime politiką ir veiksmus dėl produktų gyvavimo ciklo, kad mūsų miestai taptų labiau pritaikyti žiedinei ekonomikai, užtikrinant reikalingų atliekų teisės aktų vykdymą, mažinant atliekų susidarymą ir skatinant tvarų vartojimą.

---

⁴ EUROSTATAS (2020). [Buitinių atliekų statistika](#).

Numatome šiuos veiksmus ir priemones:

- Gerinti ir plėsti atskiro surinkimo sistemas, konkrečiai popieriaus ir kartono, stiklo, metalo, plastiko, biologinių atliekų, pavojingų buitinių atliekų ir tekstilės.
- Naudoti ekonomines priemones taikant principą „teršėjas moka“, labiausiai schemas „mokėk už tiek, kiek išmeti“.
- Mažinti atliekų deginimą.
- Taikyti efektyvias priemones, skirtas vienkartinio plastiko naudojimo mažinimui, ir panaikinti plastiko šiukšles.
- Skatinti pakartotinį naudojimą, pvz., pasitelkiant taisymą, ypač baldų, drabužių bei elektros ir elektronikos prietaisų arba viešuose renginiuose be atliekų.
- Didinti žaliųjų viešųjų pirkimų ir EMAS (aplinkosaugos vadybos ir audito sistemos) registracijų naudojimą.
- Didinti visuomenės informuotumą / skatinti tvaresnius vartojimo būdus ir ženklavimo naudojimą, įskaitant ES ekologinį ženklą.
- Išbandyti ir demonstruoti naujoviškus žiedinės ekonomikos sprendimus miestų lygiu.
- Remti žiedinės ekonomikos sprendimų įgyvendinimą dėl viso produktų gyvavimo ciklo tokiuose sektoriuose kaip biologinės vertės grandinių, maisto, energetikos, pastatų ir miestų planavimo.
- Mažinti maisto atliekas, įskaitant kiekybinių mažinimo tikslų nustatymą.
- Skatinti ir remti iniciatyvas ir įvairių suinteresuotųjų subjektų partnerystę.

Mūsų įsipareigojimas mažinti triukšmo taršą

Triukšmo tarša yra svarbi sveikatos problema sukianti aplinkos priežastis. Dėl ilgo aukšto triukšmo lygio poveikio kyla miego sutrikimai, širdies ir kraujagyslių ligos, stresas ir pažinimo sutrikimai. Lėtinis poveikis labai veikia fizinę ir psichinę sveikatą bei gerovę.

Labiausiai paplitę aplinkos triukšmo šaltiniai yra susiję su transportu. Kelių eismo triukšmas yra didelė aplinkosaugos problema. Mažiausiai 20 % ES populiacijos gyvena vietovėse, kur eismo triukšmo lygiai yra kenksmingi sveikatai. Miestų augimas ir transporto tinklų plėtra dar labiau padidins triukšmo taršą.

ES aplinkos triukšmo direktyva yra pagrindinė teisinė sistema, skirta pasiekti triukšmo mažinimo. Direktyvoje siūlomas bendrasis požiūris siekiant išvengti ir užkirsti kelią aplinkos triukšmo poveikiui ir pasitelkti ataskaitų teikimą (triukšmo žemėlapius ir veiksmų planus). Taip siekiama sumažinti jo kenksmingus padarinius ir apsaugoti tyliąsias zonas. Tuo pat metu įvairiomis specifinėmis teisinėmis priemonėmis sprendžiamas arba kontroliuojamas triukšmas jo susidarymo šaltinyje, nustatant triukšmo ribas tam tikroms transporto priemonėms arba įrangai.

Nepaisant tam tikros pasiektos pažangos, triukšmo tarša toliau didėja ir turi įtakos daugybės gyventojų gyvenimo kokybei miesto vietovėse. 2018 metais Pasaulio sveikatos organizacija išleido aplinkos triukšmo gaires Europos regionui, kuriomis nustatomi triukšmo poveikio lygiai, kurių negalima peržengti siekiant mažinti neigiamą poveikį sveikatai.

ES reikia imtis tolesnių veiksmų norint užtikrinti geresnį ES aplinkos triukšmo direktyvos įgyvendinimą. Miestai atlieka pagrindinį vaidmenį triukšmo valdymo srityje.

Siekiame, kad ateityje miestiečių sveikatai negrėstų aplinkos triukšmas, ir skelbiame savo įsipareigojimą.

Pasirašydami Žaliojo miesto susitarimą, įsipareigojame iki 2030 m. pasiekti pastebimo triukšmo taršos mūsų miestuose sumažėjimo artėjant prie Pasaulio sveikatos organizacijos rekomenduojamų lygių.

Mes:

- Imsimės veiksmų, įgyvendinsime politiką ir užtikrinsime reglamentų taikymą, kad pasiektume didelio triukšmo taršos sumažėjimo.
- Integruoti triukšmo mažinimo poveikį ir bendrą naudą rengiant kitą su tuo susijusią politiką ir planus, konkrečiai Atsinaujančiosios energijos ir klimato veiksmų planus (SECAP) pagal Merų paktą dėl klimato ir energetikos, transporto (ypač darnaus judumo mieste planus) ir teritorinio planavimo procesus.

Numatome šiuos veiksmus ir priemones:

- Nustatyti ir apsaugoti esamas tyliąsias zonas nuo augančių triukšmo lygių.
- Įgyvendinti tylaus krovinių pristatymo planus.
- Kurti zonas be automobilių, įgyvendinti transporto priemonių apribojimus arba finansines paskatas (pvz., susijusias su padangų dydžiu ir charakteristikomis) ir remti vaikščiojimą pėsčiomis, dviračių transportą ir t. t.
- Rengti arba atnaujinti triukšmo žemėlapius ir veiksmų planus, kaip reikalaujama Aplinkos triukšmo direktyvoje, ir užtikrinti tinkamą planų įgyvendinimą.
- Valdyti eismo srautus, mažinti greičio apribojimus ir naudoti mažo triukšmo kelio dangas, skirtas padangų ir kelių triukšmo sumažinimui.
- Įgyvendinti miestų planavimo priemones ir infrastruktūros keitimus siekiant mažinti triukšmą jo susidarymo šaltinyje.
- Prireikus diegti triukšmo barjerus ir pastatų izoliacijos sprendimus.
- Įtraukti visuomenę ir didinti informuotumą apie triukšmo taršą siekiant padėti miesto gyventojams labiau išvengti jos poveikio.